

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)

رشته مشاوره گرایش خانواده

عنوان:

رابطه‌ی والد فرزندى با ایمنى هیجانى و تاب آوری دانش آموزان دختر

مقطع متوسطه شیراز

استاد راهنما:

دکتر سهیلا جاهدی

استاد مشاور:

دکتر ژاله رفاهی

نگارش:

منصوره یزدانی

تابستان ۱۳۹۳

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

مشرور اخلاق پژوهش

بیاری از خداوند سبحان و تحت تأثیر بندگان حکمت همواره ناظر بر اعمال انسان و به مرتب و ریاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهریت جایگاه دانشگاه در اعتلای فرهنگ و تمدن بشری، مادام که نبویان و اعضاء هیئت علمی واحدی دانشگاه آزاد اسلامین متعهدیم اصول زیر را در انجام فعالیت های پژوهشی مدنظر قرار داده و از آن تحریک نکندیم:

- ۱- عدلی حقیقت بلشی و راستای پی جوین حقیقت و وفاداری به آن و دوری از حرکت پنهان سازی حقیقت.
- ۲- رعایت اخلاق و تقوی به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (ان، حیوان و نبات و سایر صاحبان حق.
- ۳- صالیکت مادی و معنوی رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه همکاران پژوهش.
- ۴- عملی منبذ و حمایت مصاح مان و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.
- ۵- رعایت انصاف و امانت؛ بجهت ناب از حرکت جانب داری غیبی و حفاظت از اموال، تهیه نرات و منابع در اختیار.
- ۶- حاصل رازداری و مذهب صیانت از امر مراد و اطلاعات محرمانه افراد، با کمال و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.
- ۷- حاصل احترام مند به رعایت هر معلوم و نهاد و شجاعت تحقیقات و رعایت جانب نقد و خودی از حرکت هر مرت سگنی.
- ۸- صلاح ان ترش و نه تأمین تبلیغ تحقیقات و انتقال آن به همکاران علمی و دانشی و غیر از مواردی که منع قانونی دارد.
- ۹- عملی بر اهریت جوین از حرکت رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضوع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به شکل غیر علمی می آلائند.

معاونت پژوهش و فن آوری

به نام خدا

تعهد اصالت رساله یا پایان نامه تحصیلی

اینجانب منصوره یزدانی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد در رشته مشاوره و راهنمایی گرایش خانواده در تاریخ / / ۱۳۹۳ از پایان نامه خود تحت عنوان "رابطه‌ی والد فرزند با ایمنی هیجانی و تاب آوری دانش آموزان دختر مقطع متوسطه شیراز" با کسب نمره دفاع نموده ام بدینوسیله متعهد می‌شوم:

- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آنرا در فهرست مربوطه ذکر و درج کرده ام.
- این پایان نامه قبلاً برای هیچ مدرک تحصیلی (هم سطح، پایین تر یا بالاتر) در سایر دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و... از پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را می‌پذیرم و دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدرک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی: منصوره یزدانی

تاریخ و امضاء: / / ۱۳۹۳

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد مرودشت

دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M. A)

رشته مشاوره گرایش خانواده

عنوان:

رابطه‌ی والد فرزندی با ایمنی هیجانی و تاب آوری دانش‌آموزان دختر

مقطع متوسطه شیراز

استاد راهنما:

دکتر سهیلا جاهدی

استاد مشاور:

دکتر ژاله رفاهی

نگارش:

منصوره یزدانی

تابستان ۱۳۹۳

صورتجلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد (M.A)

نام و نام خانوادگی دانشجو: منصوره یزدانی در تاریخ // ۱۳۹۳ رشته: راهنمایی و مشاوره با گرایش خانواده از پایان نامه خود با عنوان: رابطه‌ی والد فرزندی با ایمنی هیجانی و تاب آوری دانش آموزان دختر مقطع متوسطه شیراز

با درجه و نمره دفاع نموده است.

نام و نام خانوادگی اعضای هیات داوری سمت امضاء اعضای هیات داوری

۱- دکتر سهیلا جاهدی استاد راهنما

۲- دکتر ژاله رفاهی استاد مشاور

۳- دکتر لادن معین استاد داور

۴- استاد داور

مدیر/معاونت پژوهشی

مراتب فوق مورد تایید است.

مهر و امضاء

سپاسگزاری

حمد و سپاس ، خداوند رحمان و رحیم که فرصت تحصیل علم ، همت و عشق را به من ارزانی داشت.

تقدیر و تشکر قلبی از تمامی کسانی که کلمه ای را به آموختند؛ از معلم کلاس اول که قلم را در دستانم نهاد تا اساتید معنوی و علمی ، که وجودشان همه مهر بود و تلاش ، به ویژه سرکار خانم دکتر جاهدی و سرکار خانم دکتر رفاهی . امید آنکه شرط شاگردی را به حق ، بجا آورده باشم.

دعای خیرم همیشه بدرقه راهتان خواهد بود

تقدیم به :

مادرم که تاب آوری را از او آموختم و پدرم که با همیشه بودنش ایمنی هیجانی را در وجودم پرورش داد.

آنان که وجودم برایشان همه رنج بود.

آنان که توانشان رفت تا به توانایی برسم و موهایشان به سپیدی رفت تا رویم سپید بماند.

به همسر مهربانم که مشوقم بودویاری رسان،

به دخترم حانیه و پسرم محمد که پاره ای از وجودم هستند.

فهرست مطالب

عنوان صفحه

فصول: طرح مسأله

۱	چکیده
۵	بیان مسأله
۷	اهمیت و ضرورت تحقیق
۱۱	فرضیهها
۱۱	اهداف
۱۲	تعاریف نظری
۱۳	تعاریف عملی

فصل دوم: پیشینه تحقیق

۱۶	مقدمه
۱۶	مبانی نظری تابآوری
۲۵	مبانی نظری ایمنی هیجانی
۳۵	مبانی نظری والد فرزندى
۴۷	پیشینه داخلی
۶۴	پیشینه خارجی
۶۷	نتیجه گیری

فصل سوم: روش تحقیق

۷۰	مقدمه
۷۰	طرح پژوهش
۷۰	جامعه آماری

۷۰	.....	نمون‌نهوروشنمون‌نگیری
۷۱	.....	ابزاراندازه‌گیری
۷۶	.....	روش‌اجرایپژوهش
۷۶	.....	روش‌تحلیلاماری
۷۷	.....	ملاحظاتاخلاقی

فصلچهارم: یافته‌هایپژوهش

۷۹	.....	یافته‌هایتوصیفی
۸۰	.....	یافته‌هایاستنباطی
۸۰	.....	فرضیه‌اول
۸۱	.....	فرضیه‌دوم
۸۴	.....	فرضیه‌سوم

فصلپنجم: بحثونتیجه‌گیری

۹۰	.....	مقدمه
۹۰	.....	فرضیه‌اول
۹۵	.....	فرضیه‌دوم
۱۰۰	.....	فرضیه‌سوم
۱۰۱	.....	محدودیت‌هایپژوهش
۱۰۱	.....	پیشنهادات
۱۰۳	.....	منابع
۱۱۴	.....	پیوست

فهرست جدول ها

صفحه	عنوان
۷۹	جدول ۴-۱
۸۰	جدول ۴-۲
۸۱	جدول ۴-۳
۸۲	جدول ۴-۴
۸۳	جدول ۴-۵
۸۴	جدول ۴-۶
۸۵	جدول ۴-۷
۸۶	جدول ۴-۸
۸۷	جدول ۴-۹
۸۸	جدول ۴-۱۰

چکیده:

هدف از این پژوهش بررسی رابطه والد-فرزندی با ایمنی هیجانی و تاب وری دانش آموزان دختر مقطع متوسطه شهر شیراز بوده است. در این راستا تعداد ۲۸۳ نفر با روش نمونه گیری تصادفی خوشه ای انتخاب شدند. ابزارهای مورد استفاده عبارت بودند از: پرسشنامه مقیاس رابطه ولی فرزندی مارک ای فاین و همکاران، مقیاس تاب آوری کانر و دیویدسون و مقیاس ایمنی هیجانی. بمنظور تجزیه و تحلیل از روشهای آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده شده است. یافته ها حاکی از آن است که بین متغیرهای رابطه والد فرزندی با ایمنی هیجانی و تاب آوری رابطه مثبت معنادار ($P < 1\%$) وجود دارد.

کلید واژه ها:

رابطه والد-فرزندی، ایمنی هیجانی، تاب آوری.

فصل اول

طرح مسأله

امروزه علیرغم ایجاد تغییرات عمیق فرهنگی و تغییر در شیوه های زندگی، بسیاری از افراد در رویایی با مسائل زندگی فاقد توانایی های لازم و اساسی هستند و همین امر آن ها را در مواجهه با مسائل و مشکلات زندگی روزمره آسیب پذیر کرده است. برخی هنگام روبرو شدن با مشکلات می کوشند با ارزیابی درست و منطقی موقعیت و یا با استفاده از راهبردهایی مانند مساله، تفکر مثبت، و استفاده از سیستم های حمایتی با موقعیت مقابله کنند. در مقابل، برخی دیگر به جای مقابله سازگارانه با مسائل سعی می کنند به روش های مختلف مانند پناه بردن به الکل و مواد مخدر و سایر راهبردهای ناکارآمد از رویارویی با مشکلات اجتناب کنند. در واقع، مفهوم ارزشمند تاب آوری^۱ است که به ما در فهم تفاوت این دو دسته از افراد کمک می کند. قطعاً این افراد ویژگی هایی خاص در شخصیتشان وجود دارد که در ارتباط با فضای خانوادگی والدینی آنها شکل گرفته است. (بیانانگرد، ۱۳۸۷).

علاوه بر تاب آوری، هیجان^۲ها که جایگاه بسیار حساس و بنیادی در روانشناسی دارند می توانند سلامت روان را تضمین کنند و در برابر هیجانات شدید زندگی، چنانچه دستگاه ایمنی فرد قوی باشد، کمتر دچار اختلالات روانی یا رفتارهای ناسالم (اعتیاد، فرار از منزل، دزدی و...) می گردد. روابط خانوادگی، خصوصاً رابطه والدین با فرزندان^۳ از علت های اصلی بروز ویژگی های انعطاف پذیری و تاب آوری و تقویت دستگاه ایمنی افراد می باشد (بیابانگرد، ۱۳۸۷).

1- resilient

2- emotional

3- parent & children relationship

گلמן^۱ نیز مباحثی را در زمینه‌ی هیجان مطرح می‌کند که از درآمیختن اساسی‌ترین پژوهش‌های جاری حاصل آمده‌اند که به دست دادن درک نوینی از نقش ساختارهای زیربنایی مغز در هیجان و تعقل، از آن جمله‌اند. او به دقت نشان می‌دهد که چگونه می‌توان توانایی‌هایی هیجانی را در تمامی ما، پروراند و استحکام بخشید و از آن‌جا که آموزه‌های هیجانی هر کودک می‌تواند مداربندی و ارتباط‌های درونی مغز او را تعیین کنند. گلמן با ظرافت تمام، شیوه‌هایی را مطرح می‌کند تا آن‌که والدین و مربیان بتوانند از این روزنه امید در کودکی به خوبی بهره بگیرند (عراقی، ۱۳۸۷).

ما در جامعه‌ای زندگی می‌کنیم که عموماً والدین تلاش می‌کنند به فرزندان خود موقعیت‌های اطمینان بخشی ارائه دهند. آن‌ها زمان زیادی صرف رشد توانایی‌های هوشی و عقلانی فرزندان خود می‌نمایند. حال چگونه بایست فرزندان را آماده کنیم که از عهده‌ی زندگی خود برآیند؟ در مورد کنترل تعارض، غمگینی و فشار روانی چه آموزش‌هایی را به کودکان و نوجوانان ارائه می‌دهیم؟ آیا فرزندانمان را قادر می‌سازیم تا با ناامیدی و خشم مقابله نمایند؟

در هر حال این‌گونه از تسلط هیجانی و مهارت‌های مقابله‌ای، به طور طبیعی به دست کودکان (یا حتی بزرگسالان) نمی‌رسد؛ بلکه نیاز به آموزش این دسته از مهارت‌ها وجود دارد. در واقع زمانی که به این واقعیت می‌رسیم که بیشتر والدین، خود هرگز نحوه مقابله با احساسات، نحوه ارتباط با دیگران و نیز نحوه کنترل الگوهای تفکر خود را فرا نگرفته‌اند، بسیار نگران‌کننده خواهد بود و از آن‌جا که کودکان، رفتارهای خود را از والدین فرا می‌گیرند، از این رو شیوه کنترل احساسات خویشتن کاملاً دارای اهمیت است. نهایتاً این‌که می‌بایست خود، این مهارت‌ها را بلد باشند و احساس امنیت کرده و در شرایط مناسبی قرار داشته باشند تا در ارتباط با

---

¹ - golman

فرزندانشان، به آن‌ها این احساس امنیت را بدهند، نسبت به احساسات خود آگاه بوده و آن‌ها را کنترل نمایند. نسبت به احساسات غیرکلامی خود نیز آگاه باشند. از احساسات فرزندان خود آگاه بوده آن‌ها را تشویق کنند که در مورد آن‌ها صحبت کنند در مورد نقاط ضعف خود صادق باشند و در تمام مواقع خود الگوی خوبی باشند و احساسات خود را به طور مناسبی ابراز کنند. (کریمی، ۱۳۸۹).

و این گونه خواهد بود که در رابطه والدین و فرزندان احساس امنیت در آن‌ها تقویت شده و در مواقع رو به رو شدن با فشارهای روانی خانواده را به عنوان یک سیستم ایمنی و حمایتی دانسته و سر بلند و تاب آور با بهداشت روان سالم به زندگی خود ادامه خواهند داد.

بیان مساله

خانواده نهادی است که نوجوانان در آن رشد می کنند و مورد حمایت مادی و معنوی والدین و سایر اعضا خانواده قرار می گیرند. طبیعی است اگر روابط والد فرزندی معیوب باشد ناهنجاری های روانی بروز می کند. هر اندازه روابط والدین با فرزندان دوستانه و صمیمی تر باشد در سال های بعد مشکلات روانی رفتاری کمتری خواهند داشت. افراد در برابر مشکلات بسیار متفاوت عمل می کنند برخی بسیار آسیب پذیر و شکننده عمل می کنند و برخی دیگر آرام منطقی صبور و مطمئن با مشکلات دست و پنجه نرم می کنند. روان شناسان این تفاوت را ناشی از تاب آوری افراد می دانند. تاب آوری استرس را محدود نمی کند و مشکلات زندگی را پاک نمی کند بلکه به افراد قدرت می دهد تا با مشکلات پیش رو مقابله سالم داشته باشند. تاب آوری امری مادرزادی نیست بلکه اکتسابی است و افراد می توانند آن را از محیط بیاموزند. یکی از مهم

ترین و غنی ترین محیط‌های اثرگذار خانواده می باشد. افراد تاب آور از منابع متفاوتی تغذیه می-شوند از جمله: حمایت های شخصی و اجتماعی توانمندی های درونی و فردی و مهارت های شخصی و حل مساله که مهم ترین آنهاست (فروما والش^۱ ترجمه دهقانی ، خواجه رسولی، محمدی و عباسی (۱۳۹۱).

این افراد توانایی پیشرفت و رشد بهنجار و مثبت علی رغم رویارویی با خطرهای فشارهای مختلف زندگی را دارند. در واقع این افراد ممکن است از بهره هوشی^۲ متوسط برخوردار باشند اما به لحاظ هوش هیجانی^۳ در سطح بالاتری قرار دارند. بنابراین در طول زندگی موفقیت های بیشتری به دست می آورند. روان شناسی به نام گلمن اظهار می دارد که هوش شناختی^۴ در بهترین شرایط تنها ۲۰ درصد از موفقیت ها را باعث می شود و ۸۰ درصد از موفقیت های دیگر به عوامل دیگر وابسته است و سرنوشت افراد در بسیاری از موقعیت ها در گرو مهارت هایی است که هوش هیجانی را تشکیل می دهند (جعفری به نقل از یوسفی، ۱۳۹۲).

مهارت هایی چون هوش هیجانی^۵ و ایمنی هیجانی در منزل و با تعامل خوب والد-فرزند آغاز می شود. ایمنی هیجانی با الهام از نظریه های نظام خانواده (السون)^۶ و نظریه دلبستگی (بالبی)^۷ شکل گرفت. به این معنی است که ایا اعضای خانواده می توانند در زمان رخداد رویدادهای استرس زا از نظر عاطفی و هیجانی در دسترس و پاسخگو باشند. حال برای اینکه فرزند بتواند احساسات و عواطف خود را به آسانی بیان کنند باید محیطی امن به لحاظ عاطفی در منزل وجود داشته باشد تا با ازادی و امنیت خاطر درباره احساساتشان با والدین گفت و گو کنند. روش

1- walsh , Froma

2-intelligence

3- emotional intelligence

4- Cognition intelligence

5 - Emotional security

6- olson

7- Bowlby

برخورد و مواجهه والدین با مشکلات و موارد چالش برانگیز خود نوعی آموزش محسوب می شود. بنابراین اهمیت خانواده و رابطه والد فرزندی و ایمنی هیجانی خانواده به عنوان یک الگو در تاب آوری فرزندان بسیار در خور توجه است. خانواده به عنوان یک عامل مؤثر بر شخصیت فرزندان نقش مهمی در تاب آوری آن ها در برابر ناکامی ها و ناملايمات دارد. (قره باغی و وفایی، ۱۳۸۸).

طبق آمارهای اخیر در زمینه های افسردگی ، سوء مصرف مواد ، الکل ، فرار از منزل و دیگر رفتارهای پر خطر که از تحقیقات به دست آمده ، تاب آوری و ایمنی هیجانی افراد از مولفه های مهم می باشد که بایستی در محیط گرم خانواده رشد یابد. (حسینیان ، زهرایی ، خدابخشی و کولایی، ۱۳۸۴).

پیوند و تعهد اندک به خانواده ، تعاملات بین کودک و والدین مانند فقدان نزدیکی عاطفی و فقدان درگیر شدن مادر در فعالیت کودک با آغاز مصرف مواد در کودکان رابطه دارد. به نظر می رسد این عدم دل بستگی و تعلق دوطرفه به درون سازی هنجار ها لطمه زده و نوجوانان را در معرض خطر مواد مخدر قرار می دهد (خداجوادی و آقابخشی، ۱۳۹۰).

در نهایت به دنبال آن است که آیا بین ، رابطه ولی - فرزندی با ایمنی هیجانی و تاب آوری فرزندان رابطه ای وجود دارد؟

اهمیت و ضرورت:

مفهوم خانواده و ارزش این نهاد اجتماعی برای هر جامعه ای اساس کار تلقی می شود. خانواده به عنوان واحد اجتماعی، کانون رشد و تکامل، التیام و شفا دهنده و تغییر و تحول

های عوارض است که هم بستر شکوفایی و هم بستر شکوفایی فرزندان می باشد. به همین خاطر است که خانواده یکی از اولین نهاد هایی است که در جامعه باید تغییر کند و تغییری در آن حاصل نخواهد شد مگر از طریق درک و شناخت علمی از کارکردها و بدکاری های آن. برای بسیاری از بزرگترها مقابله و تاب و تحمل در برابر مشکلات نتایج آن رفتاری روشن است. اما برای بسیاری از نوجوانان تحمل مشکلات و مقابله با ناکامی ها امر مشکلی است. امروزه آمار اعتیاد به مواد مخدر، الکل، سیگار، و فرار از منزل و دیگر رفتارهای پر خطر حاکی از عدم تاب آوری و روابط نادرست والد- فرزند است. (کلینکه. ترجمه محمد خانی ۱۳۸۳).

در سال های اخیر صاحب نظران امور خانواده بر این باور بوده اند که اگر عضوی در خانواده دارای رفتارهای ناسازگار باشد در واقع سوال می گردد که از وقتی مشکل پیدا کرده اید چه تغییراتی در رفتارهای والدینشان می بینند، می گویند پس از شروع علایم مشکلات روحی، بیشتر رعایت من را می کنند و کمتر جلوی من دعوا می کنند. پس چنانچه دیده می شود سیستم خانواده به گونه ای است که رفتارهای اعضای آن به حفظ تعادل این سیستم کمک می کند. (کریمی و قاسمی، ۱۳۸۹).

مطالعات بیش از پیش بر گنجاندن زمینه اجتماعی وسیع تر، بررسی خطر فردی و تاب آوری در مواجهه با شرایط ویرانگر اجتماعی به خصوص فقر و خشونت اجتماعی تمرکز کرده اند (گارمزی^۱ ۱۹۹۱ به نقل از فروما والش. ترجمه دهقانی و همکاران).

رفتار والدین و مربیان به طور کلی بزرگسالان با نوجوانان و کودکان خود از اهمیت خاصی برخوردار است و آن ها هستند که با کنشهای بهنجار و نابهنجار خویش گاهی سرنوشت کودکان خود را تغییر می دهند و او را به بیراهه می کشانند یا راه درست زندگی را به او نشان می -

---

¹ - Garmezy

دهند. دانستن این موضوع که فرزندان ما در سنین نوجوانی دستخوش چنین تغییراتی می‌شوند و او باید خود را با این تغییرات هماهنگ کند و جای ایجاد نگرانی در نوجوان احساس امید را در او پرورش داد. والدین آگاه و فهمیده محیطی سرشار از محبت و تفاهم را به وجود می‌آورند و به فرزندان خود فرصت می‌دهند که مسایل و مشکلات دوران نوجوانی را به آسانی در محیط خانواده حل نمایند. والدین در این میان به مهر و محبت این حمایت و امنیت را در نوجوان ایجاد کرده و منجر به ارتقای سلامت روان نوجوان خود می‌گردند. اعتقادات، نگرش‌ها، فعالیت‌ها و اقدامات والدین در قالب الگوهای خانوادگی یا سبک‌های فرزندپروری نمود پیدا می‌کند که هدف سبک‌های فرزندپروری شکل‌دهی به شخصیت روانی و تقویت شایستگی‌های کودک است. (سیامکی، ۱۳۹۱).

در میان جامعه افراد زیادی هستند که علی‌رغم داشتن شرایط سخت و دشوار توانسته‌اند سالم بمانند و دچار بیماری‌های روحی یا رفتارهای پرخطر نشوند. این‌ها که چه عامل یا عواملی باعث می‌شوند در شرایط نابسامان و پر استرس زندگی کنند اما دچار بیماری روحی یا مصرف مواد و الکل نشوند رازی مهم به نظر می‌رسد. بدون شک دانستن این مهم می‌تواند سرآغاز دستیابی به اطلاعات و دانش مفیدی در زمینه‌ی پیشگیری بسیاری از رفتارهای پرخطر باشد. در این چارچوب شناخت عوامل تقویت‌کنندگی تاب‌آوری و محافظت‌کنندگی محیطی در فرد نقش اصلی دارد. بنابراین تاب‌آوری به عنوان سپری ایمن و محافظ در مقابل شرایط نابسامان است و اینکه ویژگی‌های خانوادگی از جمله زندگی با خانواده، برقراری نظم متعادل توسط والدین و نظارت آن‌ها از عوامل محیطی مهم تقویت‌این ویژگی‌ها در فرد است. وقتی که والدین به طور مؤثر با فرزندان خود رابطه ایمن داشته باشند می‌توانند در کاهش رفتارهای پرخطر مؤثر باشند. (منصوری، ۱۳۹۱).